

AZ ÉRZELMEK KIFEJEZÉSÉNEK NÉHÁNY LEXIKAI ESZKÖZE AZ ANGOL NYELVBEN

ABKAROVITS ENDRE

Beszédünk ritkán mentes érzelmi megnyilvánulásoktól. A beszélő gyakran áll érzelmei hatása alatt vagy éppen a hallgatóban szeretne kiváltani bizonyos érzelmeket. Mint azt egy korábbi dolgozatban* már tisztáztam, e kétféle alaphelyzet szerint különböztethetünk meg „emotive” vagy „affective” beszédet. Ugyanitt részleteztem, hogy mit értek „érzelem” alatt, így erre a jelen dolgozatban nem térnék ki. Beszédünk érzelmi töltését — a nyelven kívüli eszközöket természetesen nem számítva, — fonetikai, lexikai és grammatikai eszközök biztosítják. Míg az előző dolgozatban egyes grammatikai lehetőségeket igyekeztem bemutatni, ezúttal néhány lexikai eszközt szeretnék ismertetni. Teljessegre természetesen a korlátozott terjedelem miatt most nem törekedhetek. Példáimat ezúttal is modern drámákból vettem, melyek nyelvezete az írott nyelv területén leginkább megközelíti a beszélt nyelvet.

Elöljáróban még meg kell jegyezni, hogy viszonylag kevés szó van, amely kizárólag informatív szerepet tölt be, érzelmileg semleges töltésű. A legtöbb szó bizonyos asszociációkat ébreszthet fel a hallgatóban, vagy a beszélőben, mely kellemes vagy kellemetlen érzelmek forrása lehet. Ezek az asszociációk többnyire nem a szavak természetéből fakadnak, hanem a beszélő vagy a hallgató korábbi tapasztalataiból. Még a legprózaibb tárgyak megnevezése is erőteljes érzelmi hatást válthat ki, amennyiben az illető bizonyos kellemes vagy kellemetlen tapasztalatokkal rendelkezik. Közismert példa, hogy a „börtön” szó egészen más érzelmeket válthat ki az ott raboskodóból, az épület tervezőjéből, a fegyőrből vagy pl. egy egyszerű törvénytisztelő állampolgárból.

Van azonban a szavaknak egy másik típusa, amelyek nemcsak egyes emberek esetében, bizonyos tapasztalatok birtokában váltanak ki érzelmeket, hanem általában legtöbb ember számára ugyanazt az érzelmi töltést hordozzák. Ilyenek pl. értékítéleteket tartalmazó szavaink (wonderful, horrible, coward, brave stb.). Nem ritkaság, hogy ugyanazon fogalomra találhatunk semleges töltésű, de érzelmileg színezett szavakat is, mind pozitív, mind negatív irányban.

—	semleges	+
out of date	old	time-tested

* „Az ige néhány érzelmet kifejező funkciója az angol nyelvben” (Az Egri Ho Si Minh Tanárképző Főiskola Füzetei, 746., Eger, 1979)

A szavak kiválasztása természetesen jó eszköz a beszélő számára, hogy a hallgatót valamilyen irányban befolyásolja, benne a kívánt érzelmi hatást váltsa ki. És most lássunk néhány konkrét példát!

Hasonlító szerkezetek és metafórák

Az érzelmek kifejezésének egyik leghatásosabb logikai eszköze a jelképes, metaforikus nyelvezet. Két fő fajtáját ismerjük: az összehasonlítást és a metafórát. A hasonlítás explicit módon megnevezi azt a tulajdonságot, amelyben valaki vagy valami hasonlít egy tárgyhoz vagy élőlényhez. Néhány idiomatikus hasonlítás:

As cunning as a fox	As obstinate as a mule
As changeable as a weathercock	As silly as a goose
As cool as a cucumber	As slippery as an eel
As proud as a peacock	As gay as a lark

(Az „as . . . as . . .” szerkezeten kívül sok más eltérő szerkezettel kifejezett hasonlítás is ide sorolható, pl. „to sing like a nightingale”, „to be off like a shot”, „to go at a snail’s pace”, stb.) (McMordie, 91. o.)

Ezek eleinte nagyon hatásos, megdöbbentő hasonlatok lehettek, de gyakori használattal az idők folyamán egyszerű sablonokká váltak, de még így is hatásosabbak, mintha csak egyszerűen megneveznénk azt a tulajdonságot. Egy következő fejlődési fokozat az, amikor már egy sűrített formában, implicit módon, a tárgy vagy élőlény megnevezésével felidézem a rá jellemző tulajdonságot anélkül, hogy azt kimondanám.

He is a fox.

She is a goose.

A hatásosság foka sokszor a két összehasonlított élőlény vagy tárgy közötti távolság mértékétől függ, minél váratlanabb, szokatlanabb az összehasonlítás, annál megdöbbentőbb lesz a hatás. Ezt a lehetőséget az írók természetesen megfelelően kiaknázzák. Külön meg kell említeni az embereknek állatokhoz való hasonlítását. Bár helyenként ez pozitív tulajdonságokra is utalhat, a példák többsége mégis arra mutat, hogy elsősorban az ironikus, groteszk, becsmérlő, sértegető szándékok dominálnak.

És most lássunk néhány példát az elemzett drámákban talált metafórákból.

„Jimmy: Well, you *are* ignorant. You’re a *peasant*.” (LBA:11)

„You *Judas!* you *phlegm!*” (LBA:55)

„Those next few months at the flat in Poplar were a *nightmare*” (LBA:43)

„It’s the *Middle Ages*” (ITJ:10)

„Flower and Dean Street was a *prison with iron railings* you remember?” (ITJ:45)

„He’s a *God*, we all know that.” (WAW:23)

„He’s an old *bog* in the History Department that’s what George is. A bog . . . A fen . . . A. G. D. swamp. ha, ha, ha, HA! A SWAMP! Hey, swamp! Hey SWAMPY!” (WAW:36)

Állatnevekkel kapcsolatos metafórák:

„He’s a bloody *pig*.” (LBA:12)

„Shut up, *stud*.” (WAW:120)

„. . . ., if you're a *stud*, you can go protect your plough” (WAW:120)

„You're a stinking old *bear*, you hear me?” (LBA:32)

„She is a *cow*, I wouldn't mind that so much, but she seems to have become a sacred cow as well!” (LBA:55)

„How can anyone feel depressed with those two *hens* clucking round you?” (ITJ:44)

„In fact he is a white *mouse*.” (WAW:51)

„And I'll bet your wife's the biggest *goose* in the gangle, isn't she . . . ?” (WAW:72)

Példák, ahol a metaforák pozitív tulajdonságokra utalnak, gyengédséget, szeretetet jelölnek:

„You're very beautiful. A beautiful, great-eyed *squirrel*.

. . . Well, you're a jolly super *bear*, too.” (LBA:34)

Becéző alakok is használhatók gúnyos mondatokban:

„Now be a good *puppy*. Fetch, good *puppy*, go fetch.” (WAW:121)

„Well, now; how's the *bunny*?” (WAW:123)

A fenti példákban is gyakran találkozunk a jelenséggel, amit a továbbiakban is sokszor megfigyelhetünk: általában nem egyetlen eszköz áll rendelkezésünkre egyszerre érzelmünk kifejezésére, hanem a metaforák mellett gyakran vannak melléknevek, felkiáltások, ismétlések, s bizonyos végződések is segítenek elérni a kívánt hatást.

Az összehasonlítások fentebb már illusztrált idiomatikus fajtáján kívül azonban gyakran találkozhatunk ugyanolyan szerkezetű és funkciójú, de nem idiomatikus, hanem egyszeri hasonlatokkal. Sok író ezt a típust kedveli, s meglepő módon hasonlít össze egymástól sokszor távol álló dolgokat:

Undort, megvetést fejeznek ki a következő idézetek:

„The countryside smells *like a cow with diarrhoea*.” (ITJ:26)

„It's that habit you have . . . chewing your ice cubes . . . *Like a cocker spaniel*.” (WAW:16)

„Your father has tiny red eyes . . . *like a white mouse*.” (WAW:51)

(Láthatjuk, hogy itt is gyakoriak az állatokhoz történő hasonlítások.)

„With these two, even a simple visit to the lavatory sounded *like a medieval siege*.” (LBA:25)

„*She's as rough as a night in a Bombay brothel, and as tough as a matelot's arm*.” (LBA:52)

„Now Nigel is just about *as vague as you can get without being actually invisible*.” (LBA:20)

„The way she jumps on the bed, as if she were stamping on someone's face and draws the curtains back with a great clatter, in that casually destructive way of hers. It's *like someone launching a battleship*.” (LBA:24)

Hosszasan lehetne még a példákat idézni. Azt állapíthattam meg az összegyűjtött példákban, hogy amennyiben a hasonlítás érzelmi töltéssel rendelkezik, akkor ez a tárgyalt drámákban szinte kivétel nélkül valami negatívumra utal, nem mintha a szerkezet nem lenne alkalmas pozitív, kellemes tulajdonságok felmutatására, de úgy látszik, ezeknek a daraboknak a légköre ilyen jellegű hasonlatoknak kedvez.

Hiperbola

Hiperbola alatt túlzást kifejező szavakat értünk, melyek új funkciójukban szinte elvesztik eredeti jelentésüket, kizárólag az érzelmi töltés hordozását, vagy a hatáskeltés célját szolgálják. Ezek rendkívül divatos szavak, melyek természetesen a divattal együtt gyakran változnak, minden generáció kitermeli a maga kedvelt hiperboláit. A köznyelv nagyon kedveli őket, s ezért a drámákban is sűrűn fordulnak elő. Jelentésük gyakran annyira elvész, hogy pl. valami kellemes dolog hangsúlyozására használnak eredetileg kellemetlen tulajdonságot kifejező jelzőt. (Pl. terrific success)

„You're so *bloody* soft sometimes.” (ITJ:32)

„Oh, *bloody* marvellous!” (ITJ:51)

„We must be *bloody* mad to cry, Mother.” (ITJ:54)

„Too *bleedin'* fresh if you ask me.” (ITJ:12)

„He was a *bloody* fine mechanic in the RAF.” (ITJ:23)

Ezekben a példákban láthatjuk, hogy a „bloody” és a „bleeding” jelzők — melyek a szereplők kedvenc szavai közé tartoznak — egyaránt használhatók pozitív vagy negatív tulajdonságok kiemelésére, csodálat, vagy éppen utálat érzékletesebbé tételére. Ugyanakkor több példával találkoztam, amelyekben az eredetileg pozitív töltésű „pretty” szó szinte kivétel nélkül valami negatívum fokozását szolgálja:

„By Christ, Dave, your ideals have got some *pretty* big leaks in places haven't they?” (ITJ:32)

„Anyway you both look *pretty* silly slobbering over each other” (LBA:31)

„You think the world's treated you *pretty* badly, don't you?” (LBA:54)

„That's *pretty irrational!*” (WAW:30)

„It looks *pretty* ugly sometimes.” (LBA:28)

A köznyelvben gyakori hiperbolák az ilyen szavak, mint: awful, terrible, horrible, dreadful, frightful stb.

Az általam elemzett drámákban viszont nem gyakran fordulnak elő ezek.

Nyomatékosító szavak

Tulajdonképpen már az előző csoport példáit is egyes szerzők nyomatékosító melléknévként vagy nyomatékosító határozóként tárgyalják, hiszen végső soron az „awfully/terribly/dreadfully funny” azt jelenti, hogy „very funny”. Ezeket mégis eredetük, eredeti jelentésük megkülönbözteti az általában nyomatékosításra használt szavaktól.

Nagyon nehéz meghúzni a határvonalat a kifejezetten csak nyomatékosító és más, érzelmileg színezett szavak között. Ilyen példa a „damned”, amely különösen a „Nem félünk a farkastól”-ban fordul elő gyakran,

„You're *damned right!*” (WAW:36)

„That's *damn* clever.” (WAW:42)

„... and I'm going to make the *damned* biggest explosion you ever heard.” (WAW:95)

A legegyszerűbb nyomatékosító szavak (so, such, very, ever, all stb.) az érzelmek igen széles skálájának érzékeltetésében használhatók. Ingerültséget,

megvetést tartalmazó szerkezeteket nyomatékosítanak a következő mondatokban:

„That is *such a lie!*” (WAW:118)

„Lord, Martha, if you want the boy *that much . . .*” (WAW:104)

„*All this heavy work.*” (ITJ:10)

„*He’s so mad.*” (ITJ:19)

„Oh . . . you know *so little.*” (WAW:114)

„*She’s so squeamish your aunt.*” (ITJ:42)

Csodálatot, elismerést, örömet, elragadtatást nyomatékosítanak az alábbiakban:

„This is *quite a gadget.*” (WAW:41)

„But she’s *so beautiful! She’s so beautiful.*” (LBA:57)

„He’s *quite a* guy, isn’t he? *Quite a* guy.” (WAW:23)

„I’m *so glad.*” (WAW:54)

„And every time she did that and I looked at her face, it was *so sweet, so indescribably sweet*— that I’d cry.” (ITJ:37)

Elkeseredettség kifejezését segitik elő:

„I feel *so ashamed.*”

„Ada. It was *so humiliating . . .*

Dave. Jesus! I feel *so ashamed.*” (ITJ:32)

Ezekben az esetekben is természetesen a nyomatékosító nem önmagában fejezi ki a fenti érzelmeket, csak az őt követő főnév, melléknév, határozószó szemantikai töltésével együtt képes erre. Ha a „*how, when, what, where, who*” kérdőnévmásokhoz -ever végződés járul, akkor az összetétel gyakran fejez ki bosszúságot, haragot, türelmetlenséget:

Wherever did you get that awful hat? (Márton, 20. o.)

Az -ever végződést gyakran helyettesítik különböző kifejezésekkel a köznyelvben ugyanilyen — s talán még erőteljesebb — érzelmek kifejezésére:

„*What the hell* do you mean screaming up the stairs at me like that?” (WAW:35)

„*Who on earth* is it?” (LBA:35)

„*What the hell’s* that?” (LBA:34)

„*Why the hell* she married you, I’ll never know.” (LBA:31)

„I don’t know *why the hell* you asked me to help with this morbid job.” (ITJ:47)

Egyes szerzők még a hangutánzó indulatszavakat is a nyomatékosítók közé sorolják (Arnold, 271. o.) Erre is találtam több példát:

„Out go the slums, *whist!*” (ITJ:8)

„Order it with an iron hand— no questions, no speeches for and against *bang!*” (ITJ:29)

„The man provides a home — *bang!*. She’s got another possession. Her furniture, her saucepans, her kitchen — *bang! bang! bang! bang!* then she has a baby — *bang* again! All possessions!” (ITJ:30)

Néhány speciális melléknév

A hiperbola funkcióhoz hasonló módon, bizonyos mellékneveket sokszor nem eredeti jelentésükben használjuk, hanem kizárólag a beszélő érzelmi viszo-

nyulását fejezik ki az adott személyhez, vagy dologhoz. Ezek közül néhányat igen gyakran és általánosan elfogadott érzelmi színezettel használunk. A legfontosabbak: *old*, *little*, *poor*, *great*, *young*.

Az „*old*” melléknév például sokszor egyáltalán nem öreg emberekre vonatkozik, kizárólag meghittséget, szeretetet jelez:

„This'll please him this move, *old* Libby Dobson'd get a kick out of coming here.” (ITJ:13)

„We'll leave a note for *old* Dobson and he can get his own supper.” (ITJ:23)

Máskor tettettet gyengédséget, szeretetet fejez csak ki:

„It's just a private joke between li'l ol' Martha and me.” (WAW:25)

Egyes esetekben a szereplők saját magukkal kapcsolatban használják, nem koruk megjelölésére, hanem inkább valami bizalmaskodó stílus kedvéért:

„... show *old* Martha, there's something you *can* do.” (WAW:115)

„*Old* Dave's learnt a lot in six years.” (ITJ:33)

Gyakran használatos az „*old*” melléknév pejoratív jelentésű főnevekkel (*scoundrel*, *devil*, *beggar*, *ruffian*, *brute*). Ilyenkor lehet negatív töltése is, de kifejezhet szánalmat, szimpátiát is. Az itt következő példák azonban a harag érzékeltetését szolgálják más eszközökkel együtt.

„Untidy *ole codger*.” (LBA:34)

„There you are, you *old devil*, you!” (LBA:30)

„That *old bastard* nearly ran me down in his car!” (LBA:72)

A „*poor*” melléknévnek is gyakori funkciója, amikor nem pénzügyi állapotról utal, hanem elsősorban szánalmat, együttérzést fejez ki, s gyakran együtt használjuk más melléknevekkel, mint a „*little*”-lel és „*old*”-dal.

„*Poor* old Harry- *poor old* Ronnie.” (ITJ:47)

„Dave Simmonds and *poor old* Jesus Christ.” (ITJ:46)

„Not well at all, not well at all *poor* Harry.” (ITJ:34)

„Leave the *poor* girlie alone.” (LBA:11)

„And now, even they are dead, *poor little* silly animals.” (LBA:47)

De lehet ez természetesen tettettet együttérzés, gúnyolódás is:

„*Poor* Georgie, put-upon pie!” (WAW:15)

„*Poor old* Daddy- just one of those sturdy *old* plants left over from the Edwardian wilderness...” (LBA:66)

A „*little*” melléknévnek is kétféle érzelmi színezete lehet. Egyrészt jelenthet valódi gyengédséget, szeretetet, szánalmat, másrészt — különösen a „Nem félünk a farkastól” c. drámában —, gyakran használják gunyoros, lekicsinylő, bosszúságot tükröző megnyilatkozásokban. George nem nagyon örül éjszakai vendégeinek, s mondataiban egymást érik a „*little*” melléknevet tartalmazó, rájuk vonatkozó megnevezések. (Időnként Martha-éban is.)

„You must be our *little* guests.” (WAW:19)

„And you could go back to your *little* wife all refreshed.” (WAW:98)

„You know what's going on in there *little* Miss?” (WAW:106)

„... about your pumped-up *little* wife...” (WAW:70)

„Well, speak to your *little* wifelet, your *little* bunny, for God's sake.” (WAW:124)

De ugyanígy beszél feleségéről, s állítólagos gyerekükről is (aki már nem kicsi):

„When's the *little* bugger going to appear, hunh?” (WAW:48)

„I'd like to set you straight about something . . . while the *little* ladies are out of the room . . .” (WAW:64)

„We got lonely, darling . . . we got lonely for the soft purr of your *little* voice.” (WAW:35)

Hasonlóan az élőlényeket megnevező főnevek előtt álló melléknevekhez, gyakran találunk tárgyak neve előtt is olyan mellékneveket, melyek nem a tárgy tulajdonságát, hanem a beszélő lelkiállapotát tükrözik.

„I'll heave this *bloody* thing on top of your head if you don't shut up.” (ITJ:11)

„No, I'm not going to send a *bloody* taxi for you- you'll walk.” (ITJ:24)

„Then there's that appointment with Mrs What's- her-name for her *rotten* old wardrobe.” (ITJ:54)

„Why do I spend ninepence on *that damned* paper every week?” (LBA:15)

„That *blinkin'* trumpet-why don't you stuff it away somewhere?” (LBA:48)

„Darling, I'm sick of seeing you behind that *damned* ironing board!” (LBA:85)

Néhány további példa Márton Rezsőtől (Márton: 14):

„I don't want your *nasty* chocolates.”

„This *beastly* door won't open.”

„My idiotic dress hasn't come.”

Minősítő szavak

Ennek a meghatározását Arnold könyvéből idézném (Arnold, 71. o.) „Words which, when used in a sentence, pass a value judgement differ from other emotional words in that they can *not only* indicate the presence of emotion but specify it. In evaluatory words the denotative meaning is not superseded by the emotional, they co-exist and support each other. E. g. Oh you *are* not a *spy*.

Germans are *spies*.

British are *agents*. (Rattigan)”

Ullmann így ír egy másik, a fentivel rokon csoportról (Ullmann: 133):

„There are words whose main function is to express evaluation or emotive comment. Such are, for instance, adjectives like „good, brave, funny, stupid, horrible ”and their opposites. In such words, the emotive element is more than an overtone, it is an integral part of their central meaning.”

Bár nem könnyű éles határvonalat vonni a két csoport közé, mégis azt mondhatnánk, hogy az első, talán indirektebb módon, szinonimák közül a legalkalmasabb kiválasztásával igyekszik hatni, a második pedig jóval direktebb módon nevez meg bizonyos tulajdonságokat.

Lássunk néhány példát az első csoportra:

„Do you want me to go around all night *braying* at everybody, the way you do?

Martha (*braying*). I DON'T BRAY!” (WAW:13)

„Martha: You *laughed your head off* when you heard it at the party.

George: I *smiled*. I *didn't laugh my head off*.” (WAW:16)

„Isn't it nice that some people won't just come breaking into other people's houses even if they *do* hear some sub-human monster *yowling* at'em from inside . . .?” (WAW:19)

„You keep your *paws* clean for the undergraduates.” (WAW:122)
 „He'd only *left* the university about a year. (Smiles.)
 No-*left* I don't think one „*comes down*” from Jimmy's university.
 According to him it's not even red brick, but white tile.” (LBA:42)
 „All the old *gang* was back — Dame Alison's *Mob*, as he used to call it.”
 (LBA:46)

A második csoportra oldalszám idézhetnénk példákat, a szereplők nem takarékoskodnak egymás minősítésével, túlnyomó többségük haragból, gyűlöletből eredő sértegetés, de a skála széles, a gyűlölettől egészen a csodálatig terjed.

„My God, you're a *wicked* woman.” (WAW:49)
 „It's *DISGUSTING!*” (WAW:59)
 „She was a *witch*.” (WAW:69)
 „You *SATANIC BITCH!*” (WAW:84)
 „You're a *monster . . . you are*.” (WAW:94)
 „You're *mad*”. (WAW:92)
 „*Lunatics!* raving *lunatics!*” (ITJ: 52)
 „Twentieth- century *short-sighted, insolent, Philistine-type bastards!*”
 (ITJ:36)
 „My *lunetic* family comes to my rescue.” (ITJ:7)
 „They are *madmen!*” (ITJ:9)
 „A *lovely* light.” (ITJ:16)
 „Look at my sister isn't she *beautiful?*” (ITJ:15)
 „You're a *brave* girl.” (LBA:27)
 „You're *spoiled, self-indulgent, wilful, dirty-minded, ligueur-ridden . . .*
 (WAW:94)

Érzelmeket megnevező szavak

Arnoldot idézném ezzel a problémával kapcsolatban. (Arnold: 273)
 „A difficult problem is presented by words naming emotions: *love, hate, fear, fright, rage* or associated with emotions *dead, death, dirt, mean*. Some authors say they cannot be considered emotional because emotion plays the part of denotatum, of something that is named, not expressed”.

Véleményem szerint, a szituáció dönti el, hogy ezek a szavak csak az érzelem tényszerű megnevezését szolgálják vagy a beszélő tényleg bizonyos erős érzelmi állapotban nyilatkozik meg, ill. akar hatni a hallgatójára. Úgy érzem, hogy az alábbi mondatok ilyenek, és természetesen az érzelmeket megnevező szavakon kívül még más eszközök is segítenek ennek érzékeltetésében (intonáció, hangsúly, indulatszó, ismétlés stb.):

„God, how I *hate* Sundays!” (LBA:14)
 „I *love* you.” (LBA:86)
 „. . . I *detest* myself for doing it.” (LBA:89)
 „I feel so *-ashamed*.” (LBA:89)
 „Dave. I *love* you very much.
 Ada. I *love* you very much.” (ITJ:15)
 „Because it *annoys* me that's why!” (ITJ:19)
 „I absolutely *worshipped* him” (WAW:52)
 „You *disgust* me on principle . . .” (WAW:73)

„I *hate* hypocrisy.” (WAW:90)

„Actually I'm rather *worried* about you. About your mind.” (WAW:94)

„Well, if it does, who *cares*?” (WAW:97)

„I *disgust* me.” (WAW:111)

A példából is látható, hogy különösen az első személyű megnyilatkozások esetében van okunk feltételezni érzelmi megnyilvánulást, más személyeknél már valószínűbb az érzélem egyszerű megnevezése. Maga az a tény, hogy a szinonimák közül eleve a legerősebbet választják ki (*love*, *hate*, *disgust*, *detest* stb.) szintén azt látszik igazolni, hogy erős érzelmi állapotról van szó, egyéb esetben finomabban, rejtettebb formában neveznék meg érzelmeiket, kevésbé kitarulkozva, illetve kevésbé sértően.

A következő példa viszont már azt szemlélteti, hogy egy harmadik személyről beszélve ugyanaz a szó többnyire csak ténymegállapító funkcióval rendelkezik (bár, más példákban itt sem teljesen kizárható a beszélő valamilyen érzelmének a jelenléte).

„My mother *loved* her children . . . You could tell she *loved* us from the way she did things for us . . .” (ITJ:45)

Indulatszók

Quirk megállapításával kezdeném: „Interjections are purely emotive words which have no referential content. Some of them have phonological features which lie outside the regular system of the language.” (Quirk: 413)

Ez a kategória ismét nehezen határolható be, mert tulajdonképpen nemcsak az indulatszó nyelvtani kategóriáját érthetjük alatta. Arnold erről így ír: „Some of them are primary interjections, others are derived from other parts of speech. On the latter opinions differ. Some say *Come!* and *Hark!* are not interjections at all but complex sentences with their subject not expressed.” Arnold; 269. o.)

Bosszúságot tükröznek az alábbi kifejezések:

„*Ach!* children!” (ITJ:15)

„*Good God*, you've, just had a great potful!” (LBA:12)

„*God*, how I hate Sundays!” (LBA:14)

„*Hell*, that were only messing around.” (ITJ:35)

Öröm:

„*Oi, oi! Whoa!* Merry Christmas!” (ITJ:14)

Csodálat, elismerés:

„*My God* it's wonderful!” (ITJ:11)

„*Blimey!* the man had a hand in shaping my ideas.” (ITJ:23)

Ijedtség:

„*Jesus Christ* it's heavy, its heavy.” (ITJ:7)

Elkeseredettség:

„*Oh my God* he looked so frightened” (ITJ:361)

IRODALOM

- Arnold: The English Word, Moszkva, 1966.
Charleston, B. M.: Studies on the Emotional and Affective Means of Expression in Modern English, Bern, 1960.
Leech, G.: Semantics. Penguin Books, 1974.
Márton Rezső: Emotive Speech (szakdolgozat), Debrecen
McMordie W.: English Idioms. London, 1972.
Quirk, R. ét-al.: A Grammar of Contemporary English, Longman, 1972.
Ullmann, S.: Semantics, An Introduction to the Science of Meaning Oxford, 1962.

DRÁMAK

- Albee, Edward: Who's Afraid of Virginia Woolf? Penguin Books, 1965. (WAW)
Osborne, John: Look Back in Anger. Faber and Faber, 1960. (LBA)
Wesker, Arnold: I'm Talking about Jerusalem. Evans Brothers Limited, London. 1961. (ITJ)